



Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

УДК 336.77:338.246.2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20278798>

Динаміка банківського кредитування пріоритетних галузей через призму державних цільових програм підтримки

Філіпенко Олена Миколаївна,

керівник напрямку департаменту корпоративного бізнесу державного сектору,
АТ «Укресімбанк», м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0001-3012-8481>

Прийнято: 08.12.2024 | Опубліковано: 30.12.2024

***Анотація.** Посилення макроекономічної нестабільності та структурні зрушення в економіці актуалізують проблему активізації банківського кредитування стратегічно важливих секторів господарства. Важливу роль відіграють державні цільові програми підтримки, спрямовані на стимулювання фінансових потоків, зниження кредитних ризиків і забезпечення сталого розвитку окремих видів економічної діяльності.*

Мета дослідження полягає в аналізі тенденцій кредитної активності банків у пріоритетних галузях економіки під впливом державних інструментів стимулювання та в оцінюванні результативності програм підтримки підприємств пріоритетних галузей економіки.

Використано методи аналізу і синтезу для узагальнення теоретичних положень, статистичний метод для оцінювання динаміки кредитування, порівняльний аналіз для визначення структурних змін, графічний метод для наочного представлення результатів. Інформаційною базою стали офіційні статистичні дані та аналітичні матеріали.



Виявлено збільшення обсягів банківського кредитування підприємств промисловості, аграрного сектору та енергетики як пріоритетних галузей економічного відновлення. Зафіксовано перерозподіл кредитного портфеля банків із перевагою частки виробничих секторів у загальному обсязі корпоративного кредитування. Обґрунтовано вплив механізмів часткового гарантування та компенсації процентних ставок на зниження ризиків фінансових установ і підвищення доступності позикових ресурсів. Визначено стримувальні чинники, серед яких воєнні ризики, обмежена платоспроможність позичальників та інституційні обмеження.

Установлено, що державні цільові програми виступають ефективним інструментом активізації кредитних процесів і структурної трансформації економіки. Подальший розвиток інструментів державної кредитної підтримки потребує підвищення адресності державних цільових програм фінансування, прозорості використання фінансових ресурсів і розширення доступу до банківського кредитування для суб'єктів господарювання стратегічно важливих секторів економіки.

Ключові слова: *фінансове стимулювання, державна підтримка, кредитна активність, пріоритетні сектори, економічний розвиток, банківська система, інструменти регулювання.*

Dynamics of bank lending to priority sectors through the prism of state-targeted support programs

Olena Filipenko,

Head of Direction of the Department of Corporate Business of the Public Sector,

«The State Export-Import Bank of Ukraine» Joint Stock Company,

Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0001-3012-8481>



Abstract. *The intensification of macroeconomic instability and structural shifts in the economy underscores the need to mobilize bank lending to strategically important sectors. State-targeted support programs play a significant role in stimulating financial flows, reducing credit risks, and ensuring the sustainable development of specific types of economic activity.*

The purpose of the study is to analyze trends in bank lending to priority sectors of the economy under the influence of state stimulation instruments and to assess the effectiveness of support programs for enterprises operating in these sectors.

Methods of analysis and synthesis were used to generalize theoretical provisions; the statistical method was applied to assess lending dynamics; comparative analysis was used to identify structural changes; and the graphical method was used for the visual presentation of results. The information base includes official statistical data and analytical materials.

An increase in bank lending volumes to enterprises in the industrial, agricultural, and energy sectors, identified as priority areas of economic recovery, has been observed. A redistribution of banks' loan portfolios has also been recorded, with a growing share of manufacturing sectors in the total volume of corporate lending. The impact of partial guarantee mechanisms and interest rate compensation on reducing risks for financial institutions and improving access to borrowed resources was substantiated. Constraining factors were identified, including war-related risks, limited borrower solvency, and institutional constraints.

State-targeted programs act as an effective instrument for activating lending processes and structural transformation of the economy. Further development of state credit support instruments requires improving the targeting of state funding programs, enhancing transparency in the utilization of financial resources, and expanding access to bank lending for enterprises operating in strategically important sectors of the economy.



Keywords: *financial stimulation, state support, lending activity, priority sectors, economic development, banking system, regulatory instruments.*

Постановка проблеми. Макроекономічна нестабільність, структурні диспропорції та обмежений доступ суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів формують суттєві перепони для розвитку пріоритетних галузей економіки. Банківське кредитування залишається одним із ключових джерел фінансування реального сектору, проте його обсяги та структура не завжди відповідають потребам економічного відновлення та довгострокового зростання. Водночас державні цільові програми підтримки спрямовані на стимулювання кредитної активності, зниження ризиків для фінансових установ і підвищення доступності фінансових ресурсів для бізнесу, однак їх вплив на динаміку банківського кредитування та галузевий перерозподіл фінансових потоків потребує подальшого дослідження.

Наявність інструментів державного стимулювання не гарантує їх однакової ефективності в різних секторах економіки. Зберігається проблема недостатньої узгодженості між механізмами державної підтримки та реальними потребами пріоритетних галузей, що впливає на результативність кредитування і структуру фінансових потоків. Обмежена платоспроможність позичальників, високий рівень ризиків та інституційні перешкоди стримують розширення кредитної діяльності банків навіть за наявності програм підтримки.

Зазначена проблематика безпосередньо пов'язана з розв'язанням важливих наукових і практичних завдань, серед яких: оцінка ефективності державних інструментів стимулювання кредитування, визначення їх впливу на структурні зміни в економіці, а також обґрунтування напрямів підвищення результативності фінансової підтримки стратегічних секторів. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення державної



економічної політики, оптимізації механізмів кредитування та підвищення ефективності розподілу фінансових ресурсів у національній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку банківського кредитування пріоритетних галузей економіки та ефективності державних програм підтримки розглядається в науковій літературі як комплексна проблема, що поєднує макрофінансові, інституційні та галузеві аспекти функціонування кредитного ринку.

Зокрема, стан банківської системи України та її здатність забезпечувати кредитну підтримку економіки висвітлюють Н. Руцишин зі співавторами [1], наголошуючи на наявності структурних дисбалансів банківського сектору та обмеженій спроможності забезпечувати довгострокове кредитування, що актуалізує потребу в посиленні ролі держави в регулюванні кредитних процесів. У галузевому вимірі значну увагу приділено аграрному сектору. Так, Н. Рекова та Ю. Дятлова [2] доводять, що агропромисловий комплекс є одним із ключових реципієнтів банківських кредитів, однак його розвиток значною мірою залежить від зовнішніх стимулів, насамперед державної фінансової підтримки.

Більш системний підхід до аналізу кредитної активності банків запропоновано С. Глущенком та співавторами [3], які використовують методи системної динаміки. Отримані ними результати свідчать про суттєву залежність кредитування від макроекономічних циклів, хоча вплив державних програм підтримки розглянуто лише опосередковано. З позицій державної фінансової політики питання кредитування пріоритетних галузей економіки розглядають М. Крупка та співавтори [4], підкреслюючи, що кредитні інструменти є важливим складником економічної політики, однак ефективність їх галузевого спрямування потребує подальшого емпіричного обґрунтування. Інституційну роль державних банків у розвитку кредитного ринку аналізують А. Касич та співавтори [5], доводячи їх значення як



стабілізаційного елемента фінансової системи. Водночас механізми впливу державних банків на структуру кредитного портфеля деталізовано недостатньо.

У прикладному аспекті Ю. Жежерун та співавтори [6] досліджують кредитування малого бізнесу в оборонному секторі, відзначаючи зростання його значущості в умовах воєнного стану. Разом із тим аналіз має локальний характер і не відображає системного рівня державної кредитної політики. Трансформацію умов кредитування малого та середнього бізнесу в умовах війни аналізують Д. Фольтович та Н. Блащук-Дев'яткіна [7], підкреслюючи зростання кредитних ризиків і обмеженість доступу до фінансування, що посилює роль державних компенсаційних механізмів. Водночас О. Антонюк [8] звертає увагу на необхідність підвищення ефективності державної підтримки кредитування реального сектору економіки, наголошуючи на проблемі недостатньої адресності фінансових інструментів. Фінансові інструменти антикризової підтримки підприємств аналізує О. Роїк [9], який підкреслює їх адаптивний характер в умовах війни, проте зазначає невизначеність щодо їх довгострокового впливу на структуру кредитування. Таку базову форму фінансування малого та середнього бізнесу, як кредитування, розглядають Л. Приступа та А. Блажієвська [10], підкреслюючи його критичне значення для забезпечення економічної стійкості підприємництва, хоча без детального аналізу державних стимулювальних програм. При цьому О. Томчук зі співавторами [11] доводять, що фінансова стійкість малого та середнього бізнесу в умовах війни безпосередньо залежить від доступності кредитних ресурсів, що посилює роль державної підтримки.

Ефективність державної програми «Доступні кредити 5–7–9%» досліджують А. Корнилюк та Р. Корнилюк [12], відзначаючи її позитивний вплив на активізацію кредитування бізнесу, але водночас указуючи на наявність недоліків у механізмах її реалізації. Загальні тенденції розвитку



банківського кредитування в Україні узагальнюють М. Сулима та Л. Шавурська [13], фіксуючи поступове відновлення кредитної активності, проте без детального аналізу галузевої структури. Структурні особливості корпоративного кредитування розглядають Ю. Вергелюк (Y. Verheliuk) та співавтори [14], підкреслюючи концентрацію кредитних ресурсів у нефінансовому корпоративному секторі, що формує певні ризики для економічної збалансованості. Особливості кредитної підтримки аграрних підприємств аналізує Л. Сус (L. Sus) [15], наголошуючи на стратегічній ролі агросектору в кредитуванні, однак залишаючи поза увагою міжгалузеві ефекти перерозподілу фінансових ресурсів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг наукових напрацювань, присвячених розвитку банківського кредитування та державному регулюванню фінансової сфери, окремі аспекти залишаються недостатньо висвітленими. Зокрема, бракує комплексної оцінки впливу державних цільових програм на зміну обсягів фінансування в пріоритетних галузях з урахуванням структурних трансформацій і ризиків функціонування банківської системи.

Обмежено досліджено взаємозв'язок між інструментами стимулювання і трансформаціями у складі кредитних портфелів банків, що ускладнює формування ефективних механізмів перерозподілу ресурсів. Потребує поглибленого аналізу результативність окремих інструментів підтримки, зокрема гарантійних механізмів і компенсації процентних ставок, у контексті розширення доступу суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів.

Недостатньо розкрито вплив ризикогенних чинників, пов'язаних із воєнними умовами, макроекономічною нестабільністю та інституційними обмеженнями, на ефективність реалізації програм підтримки та активність фінансових установ у кредитуванні стратегічно важливих секторів.



Відсутність системного підходу до оцінювання результативності таких програм ускладнює ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає у визначенні закономірностей зміни обсягів і структури банківського кредитування в пріоритетних галузях економіки під впливом державних цільових програм підтримки, а також в оцінюванні їх результативності з позицій стимулювання економічного розвитку.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- здійснити аналіз динаміки кредитної активності банків за основними галузями економіки;
- оцінити вплив інструментів державного стимулювання на перерозподіл фінансових ресурсів;
- обґрунтувати напрями підвищення результативності державної підтримки кредитування.

Реалізація визначених завдань забезпечує формування цілісного уявлення про роль державних програм у стимулюванні кредитних процесів і створює підґрунтя для розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності фінансового забезпечення розвитку пріоритетних галузей економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківське кредитування є одним із ключових механізмів фінансового забезпечення економічного розвитку, що сприяє перерозподілу тимчасово вільних ресурсів у реальний сектор економіки. Його ефективність значною мірою залежить від стабільності банківської системи, рівня ризиків, а також від інституційного середовища, яке формує умови доступу суб'єктів господарювання до позикового капіталу. У структурі фінансового ринку кредитні ресурси виконують функцію стимулювання виробничої активності, інвестиційних



процесів і підтримки пріоритетних галузей, що мають стратегічне значення для національної економіки [7, с. 85].

Особливу роль у регулюванні кредитних потоків відіграють державні цільові програми підтримки, які спрямовані на підвищення доступності фінансування та зниження кредитних ризиків для банківських установ. Застосування таких інструментів дозволяє коригувати ринкові диспропорції, посилювати фінансування визначених секторів економіки та забезпечувати більш збалансовану структуру кредитного портфеля [8, с. 389]. Водночас ефективність реалізації подібних програм залежить від узгодженості державної політики з банківською практикою, рівня макроекономічної стабільності та здатності фінансової системи адаптуватися до зовнішніх і внутрішніх викликів.

Динаміка кредитної активності банків у галузевому розрізі характеризується нерівномірністю розподілу фінансових ресурсів між секторами економіки. Найвищі темпи зростання кредитування спостерігаються в промисловості, агропромисловому комплексі та енергетичному секторі, які мають пріоритетне значення для економічного відновлення та забезпечення базових потреб суспільства [9, с. 69]. Але окремі сфери демонструють уповільнення залучення позикових коштів, що пов'язано з підвищеним рівнем ризиків, нестабільністю попиту та обмеженою інвестиційною привабливістю.

Виявлені тенденції свідчать про необхідність подальшого аналізу впливу державних інструментів стимулювання кредитування на перерозподіл фінансових потоків у банківському секторі [10, с. 51]. Така трансформація значною мірою зумовлена дією державних стимулювальних механізмів, які сприяють концентрації ресурсів у визначених напрямках економічної діяльності. Одночасно зберігається залежність кредитної активності від



макроекономічних чинників, рівня платоспроможності позичальників і загальної стійкості банківської системи (табл. 1).

Таблиця 1

Макроекономічні чинники та їх вплив на динаміку банківського кредитування в галузевому розрізі

Чинник	Зміст впливу	Прояв у галузевому кредитуванні	Наслідки для банківського сектору
Інфляція	Зростання загального рівня цін та знецінення грошей	Скорочення попиту на довгострокові кредити у виробничих галузях	Підвищення процентних ставок, зниження реальної доступності кредитів
Облікова ставка НБУ	Регулювання вартості кредитних ресурсів	Коливання обсягів кредитування у всіх секторах економіки	Корекція кредитної політики банків, зміна структури портфеля
Валютна стабільність	Коливання курсу національної валюти	Обмеження інвестицій у галузях з імпоротною залежністю	Зростання валютних ризиків, скорочення довгострокових кредитів
Темпи ВВП	Рівень економічного зростання	Розширення кредитування в промисловості та агросекторі в разі зростання економіки	Активізація кредитної діяльності банків у періоди відновлення
Рівень безробіття	Стан зайнятості населення	Зменшення кредитування споживчого сектору в разі зниження доходів	Погіршення платоспроможності позичальників
Бюджетна політика	Обсяги державних витрат і дефіциту бюджету	Підвищення попиту на кредитні ресурси в інфраструктурних проєктах	Можливе витіснення приватного кредитування державними програмами
Воєнно-економічні ризики	Нестабільність безпекового середовища	Зменшення кредитування у високоризикових регіонах і галузях	Підвищення резервів банків, обмеження інвестицій
Державні цільові програми	Інструменти стимулювання кредитування	Зростання кредитування в пріоритетних галузях (агро, енергетика, МСБ)	Зниження ризиків банків, розширення кредитного портфеля

Джерело: власна розробка автора на основі даних [16–19]

Аналіз чинників свідчить про багатфакторний характер впливу макроекономічного середовища на кредитну активність банків. Сукупність



інфляційних, монетарних та валютних параметрів формує базові обмеження для розширення кредитування, визначаючи його вартість, терміновість і галузеву спрямованість. Водночас економічна динаміка та стан ринку праці виступають ключовими індикаторами формування платоспроможного попиту, що безпосередньо впливає на структуру кредитних вкладень у різних секторах.

Окреме значення мають бюджетні та безпекові чинники, які змінюють конфігурацію фінансових потоків і рівень ризикованості операцій банківських установ. У періоди посилення нестабільності зростає обережність кредиторів, що проявляється в скороченні фінансування високоризикових напрямів і переорієнтації ресурсів на більш захищені сегменти. Водночас державні стимулювальні механізми частково компенсують дію негативних факторів, сприяючи концентрації кредитування у стратегічно важливих галузях та підтримуючи загальну стійкість фінансової системи [11].

Аналіз структури кредитних портфелів фінансових установ доцільно розглянути через вплив ключових державних програм підтримки, які безпосередньо змінюють напрямки розподілу банківських ресурсів.

Одним із найбільш значущих інструментів є програма «Доступні кредити 5–7–9%», яка забезпечує часткову компенсацію процентної ставки для суб'єктів малого та середнього підприємництва. Її реалізація призвела до суттєвого збільшення частки кредитів суб'єктів малого та середнього бізнесу (МСБ) у структурі банківських портфелів. У практичному вимірі це проявляється в зростанні питомої ваги таких кредитів до орієнтовно 20–30% у сегменті корпоративного кредитування окремих банківських установ, тоді як до запуску програми цей показник був істотно нижчим. Найбільший ефект спостерігається у виробничій сфері, аграрному секторі та переробній промисловості [12].



Додатковий вплив має система державних гарантій для мікро-, малого та середнього бізнесу, яка покриває частину кредитного ризику (до 50–80% залежно від умов програми). Це дозволило банкам розширити кредитування позичальників із недостатнім забезпеченням, що раніше обмежувало доступ до фінансування. У результаті частка кредитів, забезпечених державними гарантіями, у загальному обсязі нових кредитів в окремі періоди сягає 15–25%, що сприяє зниженню середнього рівня ризику кредитного портфеля [13].

В аграрному секторі додатково діють механізми компенсації вартості кредитів через бюджетні програми підтримки виробників, що стимулює зростання кредитування сезонних виробничих циклів. У структурі банківських портфелів це проявляється у збільшенні частки коротко- та середньострокових кредитів аграрного спрямування приблизно до 10–18% від корпоративного сегмента в окремих банках, особливо в періоди посівної та збиральної кампаній [14, с. 68].

Загалом, державні програми не лише збільшують обсяги кредитування, але й змінюють його якісну структуру: зменшується концентрація ризикових активів, зростає частка виробничих та інвестиційних кредитів, а також посилюється орієнтація банків на довгострокову підтримку пріоритетних секторів економіки.

Для оцінювання галузевих змін у кредитній активності банків доцільно проаналізувати розподіл позикових ресурсів у часовій динаміці з огляду на пріоритети державної економічної політики (рис. 1). Візуалізація відповідних показників дає змогу простежити загальні тенденції перерозподілу фінансування між ключовими секторами та виявити найбільш чутливі до стимулювальних інструментів напрями економічної діяльності.

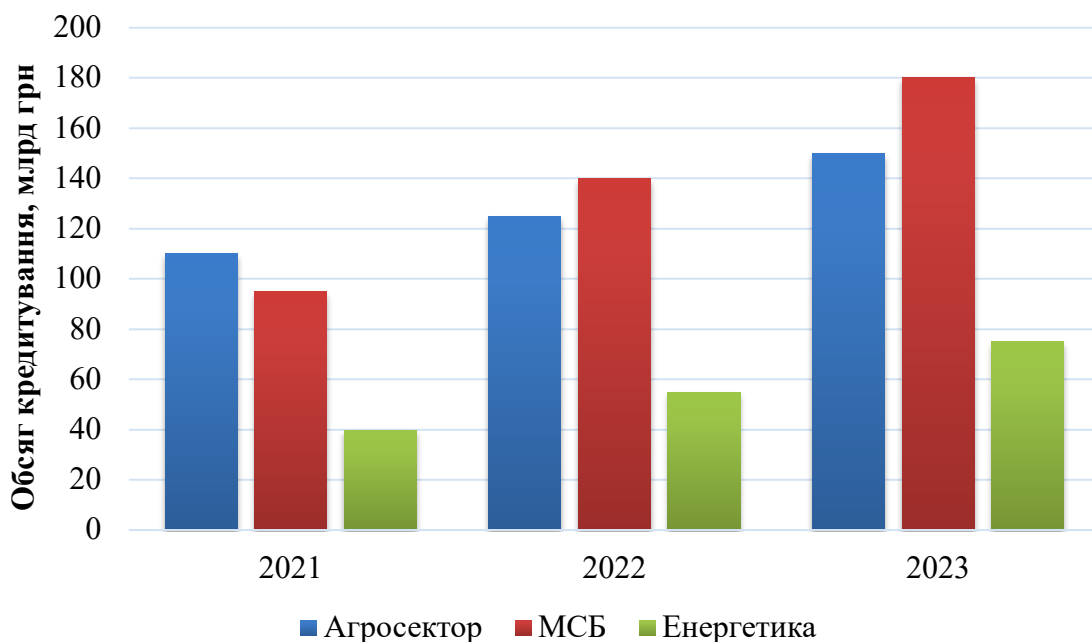


Рис. 1. Динаміка обсягів кредитування пріоритетних галузей

Джерело: розробка автора на основі [16–19]

Дані, представлені на рис. 1, демонструють стійку тенденцію до зростання обсягів банківського кредитування в пріоритетних галузях економіки протягом 2021–2023 років. Найбільш виражена динаміка спостерігається в сегменті МСБ, де обсяги фінансування збільшилися з 95 млрд грн до 180 млрд грн, що фактично означає майже двократне зростання. Така зміна структури кредитування вказує на посилення ролі цього сегмента у формуванні кредитного портфеля банківських установ.

Аграрний сектор характеризується поступовим і стабільним нарощуванням кредитних ресурсів, що пов'язано з підтримкою виробничих процесів і сезонного фінансування. Енергетична галузь демонструє найбільш різке зростання у 2022–2023 роках, що пояснюється необхідністю відновлення та модернізації інфраструктури в умовах воєнного стану. Загалом, зафіксовані зміни підтверджують перерозподіл кредитних потоків на користь стратегічно важливих секторів економіки та посилення їх фінансової підтримки.



Для оцінювання масштабів використання державних інструментів у кредитуванні доцільно розглянути зміну питомої ваги позик, наданих у межах програм підтримки, у загальному обсязі банківського фінансування суб'єктів господарювання. Такий показник дає змогу визначити ступінь залучення державних механізмів у кредитний процес і простежити структурні зрушення в нових кредитах. Відповідні дані наведено на рис. 2.

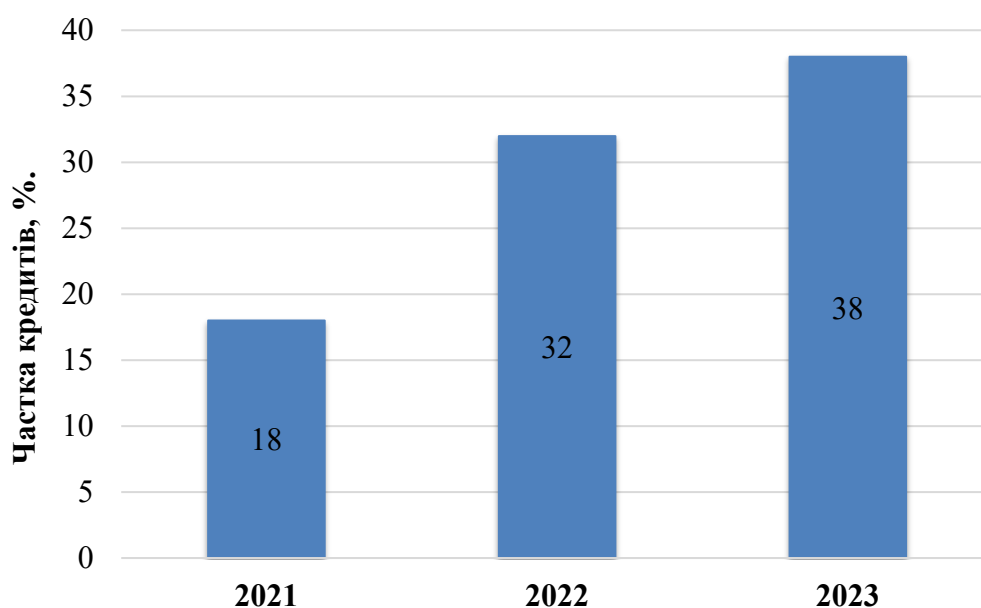


Рис. 2. Частка кредитів, наданих за держпрограмами (у % до загального обсягу)

Джерело: розробка автора на основі [16–19]

Наведені дані свідчать про поступове посилення ролі державних програм у формуванні нових кредитних потоків у банківському секторі. Зростання питомої ваги позик, що надаються із застосуванням інструментів державної підтримки, вказує на розширення їх використання в банківській практиці та посилення впливу регуляторних механізмів на структуру кредитного ринку. Найбільш виражені зміни спостерігаються в умовах воєнного стану та підвищеної макроекономічної нестабільності, коли значення гарантійних і компенсаційних механізмів суттєво зростає.



У результаті фіксується концентрація кредитних ресурсів у сегментах, охоплених державною участю, що зумовлює трансформацію структури банківського кредитування. Відбувається посилення взаємодії між бюджетними інструментами та банківською системою, за якої частина кредитних ризиків перерозподіляється між державою та фінансовими установами. Це сприяє підвищенню передбачуваності кредитної активності та формуванню більш керованої структури розподілу фінансових ресурсів.

Водночас збереження нерівномірності доступу до кредитних ресурсів у стратегічних секторах зумовлене сукупністю взаємопов'язаних чинників. Підвищений кредитний ризик залишається ключовим стримувальним елементом, що особливо стосується промислових підприємств із довгим виробничим циклом та високою залежністю від імпортних компонентів. Наприклад, у машинобудівній галузі та окремих сегментах переробної промисловості банки закладають підвищені вимоги до застави через нестабільність грошових потоків і коливання собівартості продукції.

Додаткове обмеження формує недостатня платоспроможність позичальників, що є характерним для малого бізнесу в регіонах із низькою діловою активністю. Навіть за участі програм компенсації процентної ставки частина підприємств не відповідає критеріям фінансової стійкості, що обмежує їх доступ до кредитування. В аграрному секторі це проявляється в нерівномірності фінансування між великими агрохолдингами та малими фермерськими господарствами.

Істотним чинником обмеження банківського кредитування виступає також дефіцит ліквідного забезпечення, особливо у сфері ІТ-бізнесу та стартап-проектів, де відсутні матеріальні активи для застави. У таких випадках банки обмежують кредитування або переводять його у формат короткострокових позик із підвищеною вартістю. Сукупна дія зазначених



чинників формує структурні перепони, які стримують розширення фінансування навіть у межах пріоритетних галузей економіки.

Підвищення результативності державної підтримки кредитування потребує вдосконалення чинних програм з орієнтацією на більш точне спрямування фінансових ресурсів. Доцільно запровадити диференційовані умови фінансування залежно від економічної значущості галузей, рівня їх інвестиційної віддачі та ролі у відновленні виробничого потенціалу. Концентрація ресурсів у переробній промисловості, аграрному секторі та енергетичній інфраструктурі дозволяє підсилити ефект від державного стимулювання та забезпечити більш збалансований розвиток кредитного ринку.

Необхідним є удосконалення оцінювання платоспроможності позичальників шляхом використання розширених аналітичних моделей, що враховують галузеві ризики, структуру грошових потоків і стійкість підприємств до зовнішніх шоків. Застосування поглибленого аналізу фінансового стану сприятиме підвищенню точності кредитних рішень і зменшенню обсягів проблемної заборгованості в банківських портфелях.

Важливим напрямом є реформування системи державних гарантій із диференційованим рівнем покриття кредитного ризику залежно від масштабу бізнесу та характеру інвестиційних проєктів, що дозволить підвищити ефективність її застосування у фінансовій системі. Зокрема, збільшення гарантійної підтримки для малих і середніх підприємств у виробничих та інноваційних сферах сприятиме розширенню доступу до позикових ресурсів і зниженню вимог до заставного забезпечення.

Додатково варто посилити цифрову інтеграцію процедур кредитування шляхом автоматизації розгляду заявок і забезпечення обміну даними між банківськими установами та державними реєстрами, що дозволить знизити адміністративні витрати та скоротити час прийняття кредитних рішень,



сприяючи підвищенню оперативності фінансування та прозорості взаємодії учасників кредитного процесу.

Запровадження зазначених змін сприятиме більш ефективному використанню державних ресурсів, зниженню ризиковості кредитного портфеля банків і розширенню фінансування стратегічно важливих секторів економіки.

Висновки. Проведене дослідження динаміки банківського кредитування пріоритетних галузей через призму державних програм підтримки дозволило встановити стійке зростання кредитної активності в ключових секторах економіки протягом 2021–2023 років. Найбільш помітні зміни зафіксовано в сегменті МСБ, аграрній сфері та енергетичному комплексі, де спостерігається розширення доступу до позикових ресурсів і зміна структури фінансування на користь виробничо орієнтованих напрямів.

Підтверджено значний вплив державних інструментів стимулювання на перерозподіл кредитних потоків у межах банківської системи. Показано, що збільшення частки кредитів із державною підтримкою супроводжується активізацією участі фінансових установ у фінансуванні стратегічних секторів та зниженням бар'єрів доступу до позикового капіталу для підприємств із підвищеним рівнем ризику.

Одночасно виявлено, що розширення кредитування значною мірою залежить від компенсаційних і гарантійних механізмів, які впливають на зниження ризиків для банків та підвищення привабливості кредитних продуктів для позичальників. Формування тенденцій до концентрації фінансових ресурсів у секторах, охоплених державною участю, супроводжується поступовою трансформацією структури кредитного портфеля та зміною механізмів розподілу позикового капіталу між галузями економіки.



Подальшого опрацювання потребують питання довгострокової стійкості державних програм у разі обмеження бюджетних ресурсів, а також оцінювання їх ефективності в умовах підвищених економічних і безпекових ризиків. Окремої уваги потребує вдосконалення критеріїв відбору проєктів, які отримують фінансову підтримку, з метою підвищення результативності використання державних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Руцишин Н. М., Пелех О. Р., Козак А. Р., Криворучко Н. М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2024. № 75. С. 27–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-75-04>.
2. Рекова Н. В., Дятлова Ю. В. Розвиток кредитування реального сектору економіки: фокус на АПК як пріоритетну галузь. *Фінансовий простір*. 2019. № 1 (33). С. 8–17. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.1\(33\).2019.177087](https://doi.org/10.18371/fp.1(33).2019.177087).
3. Глущенко С. В., Івахненко С. В., Демків С. А. Банківське кредитування в Україні та моделювання кредитної активності методами системної динаміки. *Економіка і прогнозування*. 2021. № 2. С. 101–127. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2021.02.101>.
4. Крупка М. І., Ванькович Д. В., Кульчицький М. І. Банківське кредитування пріоритетних галузей економіки в механізмі реалізації фінансової політики України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-21>.
5. Касич А. О., Підкуйко О. О., Коротенкова І. М. Роль державних банків у розвитку національної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 4. С. 35–40. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.4.35>
6. Жежерун Ю. В., Містенко Р. В., Колесник В. М. Статус банківського кредитування малого бізнесу в оборонному секторі України. *Український*



журнал прикладної економіки та технологій. 2024. № 3. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-39>.

7. Фольтович Д. І., Блащук-Дев'яткіна Н. М. Особливості кредитування малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 2. С. 82–91. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2024.2.82.91>.

8. Антонюк О. І. Державна підтримка кредитування реального сектору економіки в Україні: реалії сьогодення. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3(50). С. 386–392. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-58>.

9. Роїк О. Р. Фінансові інструменти підтримки діяльності підприємств в умовах війни в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. № 46. С. 67–71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2023-46-12>.

10. Приступа Л. А., Блажієвська А. С. Кредитування як важлива форма фінансування малого та середнього бізнесу в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2023. № 34. С. 48–54. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.08.12.2023.04>.

11. Томчук О. Ф., Трегубов О. С., Андронік О. І. Фінансові аспекти управління платоспроможністю малого та середнього бізнесу в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-42>.

12. Корнилюк А., Корнилюк Р. Державна програма підтримки бізнесу «Доступні кредити 5-7-9%»: у пошуках оптимального дизайну. *Vox Ukraine*. 2024. URL: <https://voxukraine.org/derzhavna-programa-pidtrymky-biznesu-dostupni-kredyty-5-7-9-u-poshukah-optymalnogo-dyzajnu> (дата звернення: 01.10.2024).

13. Сулима М., Шавурська Л. Сучасний стан та перспективи розвитку банківського кредитування в Україні. *Науковий вісник Міжнародної асоціації*



науковців. Серія: Економіка, управління, безпека, технології. 2024. Т. 3, № 2.

DOI: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2024-3-2-10>.

14. Verheliuk Y. Y., Koverninska Y. V., Korneev V. V., Kononets A. Y. Bank crediting to the sector of non-financial corporations in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2019. Vol. 14, № 3. P. 64–75. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14\(3\).2019.06](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.14(3).2019.06).

15. Sus L. V. Modern features of bank credit support to agricultural enterprises in Ukraine. *SJ Economics*. 2022. Vol. 44, №1. Article 266. DOI: <https://doi.org/10.58246/sjeconomics.v44i1.266>.

16. Програма «Доступні кредити 5-7-9%» (нова редакція). 2021. URL: <https://bdf.gov.ua/wp-content/uploads/2021/03/Prohrama-Dostupni-kredyty-5-7-9.pdf> (дата звернення: 01.12.2024).

17. Стратегія розвитку кредитування. 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Lending_development_strategy_2024.pdf?v=7 (дата звернення: 01.10.2024).

18. Програми підтримки бізнесу в Україні. *Міністерство економіки України*. URL: <https://me.gov.ua/> (дата звернення: 01.10.2024).

19. Наглядова статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 01.10.2024).